

Förslag – gör solelparker till ett riksintresse och ta fram nationellt mål

Bakgrund

Solelparker är nytt i Sverige. Det har hittills enbart byggts enstaka parker och det var inte förrän 2020 som de gick över 10 MW. Ytan för en solelpark är ca 1,5 hektar per MW. Dvs en solelpark på 10 MW kräver 15 hektar. Nu är vi snabbt på väg till att solelparkerna blir 100 MW, de första ansökningarna om den storleken har lämnats in till Länsstyrelsen i Skåne under slutet av 2020.

Totalt har vi i södra och mellersta Sverige ca 450 000 hektar betesmark och ca 120 000 hektar som ligger i träda. Den samlade åkerarealen i samma område är ca 2 100 000 hektar. Utgångspunkten för solelparker är att använda mark som inte är högproduktiv, dvs i första hand betesmark och åkermark av de lägre klasserna.

För att bygga en solelpark krävs ett samråd med Länsstyrelsen. När solelparkerna var enstaka hektar har detta samråd varit mer som en formsak. Har den som vill bygga tagit hänsyn till saker som strandskydd, fornminnen etc så har Länsstyrelserna varit positiva. Nu när det handlar om stora landområden kommer Länsstyrelserna in på frågor om riksintressen och om solelparker innebär att markanvändningen ändras permanent eller inte. De ska väga samhällsnyttan med solelparker mot alla de riksintressen som finns i Miljöbalken. *Det gör att tillståndsprocessen för Länsstyrelserna blir komplicerad eftersom solelparker inte finns med som riksintresse och att det saknas nationella mål för solelparker.*

Samhällsintresset för solelparker är därmed väldigt otydligt. Det kan jämföras med hur läget var för solel på tak när vi startade Solelkommissionen 2015. Kundägd solel för att täcka sin egen förbrukning fanns inte ens med i lagen om skatt på energi eller andra regelverk som hanterade energi.

Riksintresse

Det är miljöbalken som är utgångspunkten för Länsstyrelsernas handläggning. I miljöbalken (3 kap, §8) pekas energiproduktion ut som ett riksintresse och det är sedan Energimyndigheten (EM) som har i uppdrag att både bestämma vilken energiproduktion som ska vara riksintresse och vilka krav som ska ställas (förordning 1998:896 §2). EM har pekat ut

Vasakronan

HSB – där möjligheterna bor

vindkraft som ett riksintresse och satt upp ett antal kriterier för den mark som behövs för vindkraft. EM har sedan tagit fram specifika geografiska områden för vindkraft. Detta beslutas sedan i enlighet med förordningen ovan av EM. [Riksintresse vindkraft](#)

Nationell strategi och mål för hållbar vindkraftsutbyggnad

EM och Naturvårdsverket beslutade 2020 att starta ett arbete med att fram en nationell strategi för att bygga 100 TWh vindkraft (Sverige har idag 30 TWh), där 80 TWh ska byggas på land och 20 TWh till havs. EM har fördelat ut de 80 TWh på de olika regionerna i Sverige och gett i uppdrag åt Länsstyrelsen i respektive län att ta fram planer, ha samråd med kommuner etc. Allt för att säkerställa att det långsiktigt planeras för vindkraft. [Nationell strategi för hållbar vindkraftutbyggnad](#)

Befintlig strategi för solel

EM tog 2016 fram en [solelstrategi](#) för Sverige. Den har dock fokus på solel på tak. För fem år sedan var de ekonomiska förutsättningarna för solelparker, trots att det få fanns ett elcertifikatstöd, så dåliga att det inte togs med i strategin. Det är spännande att läsa att det var först i steg 3 (2040) som de räknade med en helt kommersiell utbyggnad av solel. Det är bara att konstatera att utvecklingen gått mycket fortare än någon förutsåg. Det är därför mer än relevant att ta fram en strategi och ett nationellt mål för solelparker nu när förutsättningarna för en snabb utbyggnad finns.

Pågående utredning om riksintresse

Regeringen gav 2020 i [uppdrag](#) till Boverket, som samordnar de olika myndigheter som definierar riksintressen, att se över kriterierna för och anspråk för mark. Regeringen anser inte att de kriterier som finns idag är tillräckligt precisa och de vill även att de ses över med hänsyn till andra samhällsintressen som tillkommit sedan lagen stiftades. Regeringen vill även att de totala ytor som anges som riksintressen ska minskas. Idag är nära hälften av Sveriges yta riksintresse av någon form, vilket försvårar hur lagen ska tillämpas för att tjäna sitt syfte. Uppdraget ska slutredovisas av Boverket i september 2021.

Solelkommissionens förslag

Solelparker bör tas med som riksintresse

- De ekonomiska förutsättningarna för att bygga solelparker finns nu på plats i Sverige och det finns ett stort intresse för att investera i solel.
- Sveriges elbehov är ökande enligt EM:s prognoser, fram till 2030 kommer elförbrukningen att öka med mellan 16-23 TWh.

- Sverige har bra förutsättningar för solelparker genom att vi har gott om areal och långa kuster med bra solinstrålning.
- Solelparker är yteffektiva, för att bygga en TWh krävs endast 1 500 hektar.
- Vindkraften är idag den enda förnybara energi som det planeras för att bygga ut i stor skala. Solel och vindkraft kompletterar varandra utmärkt genom olika produktionsprofiler, säsong och dygn.

Solelkommissionen anser därför att EM ska ta upp solelparker som ett riksintresse och sätta upp ett antal kriterier för den mark som ska användas. Exempel på de kriterier som bör vara med är solinstrålning, möjlighet till befintliga elnätsanslutningar, elområden med brist på produktion etc. Vårt förslag är att EM utvecklar dessa kriterier som vägledning för Länsstyrelserna, men vi ser inte att EM behöver pekats ut specifika markområden för solelparker. Solelparker är så mycket mer yteffektiva, kan byggas i väldigt olika storlekar på ett helt annat sätt, än vindkraft. Vi ser stora fördelar med en utveckling med en blandning av stora och små solelparker. Då kan olika typer av markområden tas tillvara och elnätet kan användas optimalt om inkoppling sker både på lokal-, region- och stamnätetsnivå.

Nationell strategi och mål för en hållbar utbyggnad av solelparker

Sverige saknar idag ett mål för solelparker. Ett tydligt mål är en förutsättning för att det ska kunna hanteras som ett samhällsintresse vid tillståndsprövning och även nödvändigt för att fördela ut målet till regioner och möjliggöra för kommuner att bidra till det nationella målet. För vindkraft har EM och Naturvårdsverket 2020 antagit ett planeringsmål för vindkraften på 100 TWh. Solel kompletterar vind utmärkt i ett förhållande 30/70 enligt både svenska och internationella studier. Det skulle innebära att ett lämpligt långsiktigt mål för solelparker bör sättas till 30 TWh.

Framtagandet av en nationell strategi involverar både Länsstyrelserna, regioner och kommuner. Det är en process som både medför kunskapsöverföring och tydlighet vilket kommer att kraftigt underlätta tillståndprocesserna i berörda myndigheter.

Solelkommissionen föreslår därför att EM tillsammans med Naturvårdsverket tar fram en nationell strategi och mål för en hållbar utbyggnad av solelparker med start 2021. I det arbetet kan det tas fram lösningar för de möjligheter och konflikter med andra intressen som solelparker medför.

Det finns ett antal aspekter där solelparken kan byggas ut mer eller mindre hållbart. Och dessa kan lyftas fram och beaktas i ett arbete med en nationell strategi. Det kommer underlätta för Länsstyrelserna med vilka krav de ska ställa i sitt arbete med att hantera tillstånd för solelparker. Tex att använda häckar för att avgränsa solelparker, hur den

biologiska mångfalden kan förbättras och hur de lokala ekosystemen kan påverkas positivt. Det är även viktigt att belysa de fördelar som finns med att kunna ansluta till befintliga elnätet i områden som har brist på elproduktionen. Och att uppmärksamma de möjligheter till lagring av solex som finns, som gör att solex ytterligare kan bidra till ett hållbart elsystem som bygger på 100 % förnybart.

Solelkommissionens förslag

- att EM ska ta upp solelparker som ett riksintresse och sätta upp ett antal kriterier för den mark som ska användas
- att EM tillsammans med Naturvårdsverket tar fram en nationell strategi och mål för en hållbar utbyggnad av solelparker med start 2021
- att den nationella strategin ska utgå från ett mål på 30 TWh för solelparker

Johan Öhnell

Ordf i Solkompaniet och ansvarig för Solelkommissionen
johan.ohnell@solkompaniet.se 0708 515850

Vasakronan

HSB – där möjligheterna bor

